

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді. Виходить щотижня. В Вінніпегу, Ман. (Канада), під ч. 144 Higgins Ave. Редактор і адміністратор Ів. Навізовський. Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само.

"ROBOTCHYJ NAROD"

(THE WORKING PEOPLE). THE OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION. (Affiliated with the S. D. Party of Canada). THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA. Published weekly by THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man. J. NAWIZOWSKY, EDITOR AND MANAGER. Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте: "ROBOTCHYJ NAROD" Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Редакція за оголошення не відповідає.

Знов маринарка!

Кольє, сто і більше літ тому влад, капіталісти Старої Англії розсилали по цілому світу свої торговельні кораблі для торгівлі і організації колоній, а по-при торговельні мусіла їхати і воянна маринарка для охорони купців і колоністів від дикунів, розбійників і ворожих Англії держав. З сеї заморської торгівлі витворилось те, що Англія захопила в свої руки величезні кавалки землі по всіх закутках світа. Частина сих колоній і до нинішнього дня підлягає старо-англійському урядови, себто старо-англійським капіталістам друк з тих колоній по сім скір без милосердя. Але таких колоній тепер лишилось мало, окрім Індії з 300 міліонами населення, сі колонії не величкі. Великі ж колонії як Канада, Нова Зеландія, Австралія і Полуднева Африка здобули собі таку свободу, що в дійсности се майже незалежні краї. Тримає їх коло Англії ще сильність торговельна, обопільна оборона і подекуди віра в короля. Для робітничої класи абсолютно все одно, чи триматимуть Туреччини чи Англії, але для капіталістів, що звязані з старо-англійськими капіталістами фінансово, розходиться о адність англійської імперії. Тай то не всім, приміром, ліберали стремлять зробити Канаду більш незалежною, або й цілковито незалежною, а консервати джають ся під Англію, мають ідею світової англійської імперії зложеної з усіх англійських земель. Так ми бачимо в Канаді дві партії: націоналістів і імперіалістів. Соціал-демократія вже по своєму скрайньому демократичному душі, має бути за незалежною Канадою. Для увільнення від старої Англії, як Австралія так і П. Африка стремлять запровадити свої власні воєнні фльоти, аби під доглядом люф їхніх канон могли їхні купці обдирати усі народи в межах Спокійного і Гиндуського Океанів. Ліберальна партія мріє теж і собі мати по 26 боєвих кораблів як коло Венкуверу так і коло Квебеку.

Консервати-ж, не бачучи сили в самій Канаді і побоюючись сили Сполучених Держав, не хочуть мати власну флоту, але радіб давати запомогу грінми маринарці англійській, щоб та боронила їхні торговельні кораблі. Приміром, С. Р. Р. має велику торговельну флоту і, побоюючись за свій маоток, старав ся аби його консервативна партія подарувала Англії \$35,000,000.

Канадський нарід запротестував проти сего рабунку його кишені, і внесок Борлена впад знищений сенагтом. Се сталося сеї весни і потім було пару місяців тихо з маринаркою. Але нині знов канадський газети переповнені статтями про флоту, про флотову конвенцію, яка має відбутися у Венкувері в справі „оборони“ Спокійного Океану кольоніями: Австралією, П. Африкою і Канадою. Ся конвенція має зібратись при кінці сего року, і знов має стати перед нами будова боєвих кораблів, себто рабунку робітничої і фермерської кишені для охорони купецьких інтересів на водах Спокійного Океану. Проєкт конвенції походить від Австралії, і П. Африки; його радо приймили наші ліберали також.

Колиб се сталося, то вийшло те, що сі три колонії обданавшись воєнно, стали цілковито незалежні від Англії. Се бачуть консервати, се бачуть і старо-англійські політики і вникають ся з новим проєктом, аби втримати усю імперію при купі. Підносять проєкт, аби надати усім британським підданам, як родженням так і натуралізованим і м перське горожанське право, себто кождий з нас мав би рівне право скрізь до котрої-б англійської колонії не приїхав, або і до старої Англії. Сею штукою англійські націоналісти хочуть вратувати розпадаючу ся імперію.

Але на сю „медицину“ мало надії. Робітничка канадська класа має більше інтересів в

однаню з стейтським робітником, чим з африканським, а наші капіталісти як пічнуть „боронити“ океан, так побують собі морди, посварившись за ринку.

Канадський робітник має добре подумати, чи може полекшати йому від маринарки?

Відповідь:

Ні! Лише більше податкового тягарю. Коли С. Р. Р-ови, чи котрій компанії розходять ся о охорону їхніх рабунків, то хай на свій кошт і будують собі кораблі, але робітнич нарід не дасть себе завести ні націоналістам, ні імперіалістам і на мість що „знов маринарка!“ відповість по старому: „Долів мілітаризм!“

„Проч з соціал-демократами!“

М і щ а н и н вийшов із церкви, в якій (якраз скінчила ся проповідь) против соціалістів. На його лиці малював ся переляк. Він поспішав, як коли-би де горіло, або як-би мав ратувати своє майно перед злодіями. На ринку здибав свого кума. „Аж тепер я знаю, хто то такі соціал-демократи“, говорив міщанин до свого кума: „Та отьєх духовний казав на проповіді, що они хотять ділити наші майна на рівні части. Вони хотять мого гірко зароблене майно роздати між волючок і перобів. А проч з такими ворогами, проч з соціал-демократами!“

Чи хотять соціал-демократи ділити маєтки?

Чи мав той міщанин причину спрахати ся і відказувати на соціал-демократів? Ні, ще раз ні! Він чув брїхні, і брїхні його налякали і брїхнями він воює. А якж правда? А ось послушайте! Як уже ділити, то не зачинало-би ся діленє від міщанина, що ледви жиє з того, що має, але починали-би ділити більші маєтки. От візьмім хоть-би залізницю. Чи знайшов-би ся який дурень на світі, котрий-би хотів поділити залізницю з її потягами, шинами, стаціями, машинами і т. д. Яку вартість мала би залізниця тоді, коли-би кождий розібрав її часті: один кавалок шини, другий одно колесо, третій комин від машини і т. д.? А хоть-би ділити майно богато фабриканта! Чи принесло-би се для кого якусь користь? Чи бідний нарід збогатів-би, як-би розніє фабрики на кусні і поділив межі себе? А як стоїть справа з землею, з полями? Чи добре було-би поділити всю землю на рівні части між нарід? Також ні! Кожному, який-би дістав кавалок землі, треба-би було дати і коня і плуг і борону, словом всі знарядя потрібні до оброблення поля. Кождий мусів би на своїм кавалочку землі збудувати хату, стайню, складу, комору і т. Кілько-би то праці на се пішло! А була-би з сего яка користь? Ні! Ми бачимо тепер, як бідують ті селяни, що мають кавалок землі. Яка в них безнастава праця і яка в них нужда. Ми якраз бачимо, що найкраще господарює ся на великих просторах землі, де можна ужити машини до оброблення, де можна опаджувати працюючу силу мудрим поділом праці. Жаден розумний чоловік не може бути за поділом маєтків, та й соціал-демократи не старають ся о то. Соціал-демократи як раз против ділення і они виступають як найкраще против ділення в теперішних часах.

Чи є тепер яка ділення і хтє з ким ділити ся? Якраз тепер ділять ся і то не багатий з бідним, лише багатий у ділює собі від бідного. Придиви ся робітничков, який продає свою силу. Через цілий тиждень гарує він, і з праці його рук повстають нові маєтки. Але він таким бідним, як був, і на далі остає ся. Дідич і фабрикант багатіють, а він все бідний. Те, що робітник зробив рукою, або машиною, вивочить пан на торг, продає і ховає грїш в свою кишеню а робітничков лише тільки дає, аби він не умер з голоду, щоби й на далі ходив на роботу і збивав даліше маєтки для пана. Скажіть, чи се не ділення є? То, що робітник своєю працею витворив, має якусь вартість. Ту вартість ділить пан меж себе а робітничка. Лише то діленє з кривдяче. То діленє таке, що пани все дуще і дуще багатіють, а робітники все бідні. От проти сего ділення стають соціал-демократи до боротьби. Вони кличуть: Проч з діленєм! Хай кождий з уживає все для себе, що заробив працею своїх рук!

Як-же се можна усунути то теперішнє кривдяче діленє? Є спосіб на се. Ви чули нераз о удержавленю залізниць і копалень, удержавленю банків, удержавленю млинів, трамваїв і т. д. Що се значить? Залізниця, копальня переходить з власности приватних людей на власність держави, банки на власність краю, млини, трамваї на власність громади. Зиск із тих заведень не тягне поодинокий капіталіст, але вони ідуть для держави. Правда, що теперішня держава также є великим капіталістом і зуживає ті зиски не на те, щоби робітників в тих заводах добре заплатити, але на свої потреби. От і соціалісти кажуть: зробім ми подібно із всіма фабриками, лаянами, зі всіма підприємствами. Усуспільнімо ми їх! Возьмім їх на власність суспільности, працюючої класи! Кождий мав-би тоді право працювати у фабриці, на лані. Вся та вартість, яку би він там за працював, належала-би для него, він не потребував би з ніким ділити ся. Чи мав-би хто кривду з такого ладу! Ні! Лише в таким ладі не міг-би нікто другого кривдити. Отсе соціалісти хочуть! Кождий тоді може мати за свою працю найкращі убраня,

найліпшу їду, найкращі і найздоровіші помешканя, за безпеченя сего красного і вигідного життя аж до смерти, отсе все осягне кождий а невеликої і нетяжкої праці своїх рук, бо не буде нікого, з ким-би він мусів ділити ся, як тепер се діє ся. Та те, що він зробив, не сьміє йому нікто узяти, бо в соціалістичнім ладі буде найбільша кара на злодіїв.

Як спімнено, все те буде міг кождий своїм назвати. Лише ані фабрики, ані варстати, ані землі тільки, щоби міг другого запрягати до праці, не буде мати нікто. То все буде називати ся власностию суспільности. Сей лад мусить наступити. Бо самий теперішній капіталізм пре до него. Капіталізм нищить середно-заможних людей, творить з них армію обезвласнених робітників, а зміцнює все більше лише великих богатарів. Людий, що продають свою силу, що бачать, що працює самою не можна добути ся до вигідного життя, стає все більше і більше. Кривда теперішнього капіталістичного ладу стає очевидна. Робітники організують ся, стають великою силою в державі. Приїде колись час, що воля робітників стане ділом. Чи добровільно, чи силою, але мусить наступити соціалістичний лад. Такого ладу жадає кождий, який відчуває теперішню кривду. Тепер стане ясно, чому пускають теперішні пани брехні, що соціал-демократи хотять ділити майна. Сими брїхнями хотять вони відстрашити малоземельних селян і міщан від соціал-демократів. Але селяни і міщани пізнають, що се брїхні, що соціал-демократи є ворогами кривдячого великого капіталу і що они борять ся о будучність не лише робітництва, але і тих селян і міщан, яких гробить теперішній лад негірше, як самих робітників.

Август Бебель.

Тов. А. Бебель родив ся 22 лютого 1840 року а помер 13 серпня 1913. Є се один із тих, котрого цїнять і шанують робітники цілого світа, всіх народів. Він був дорогим для робітництва дому, що самий був робітником, що з біді і нужди став ся борцем під червоним прапором за права робочого люду. Імя Бебля знаєє кождому свідомому робітничков і робітницю. Його життя, се життя праці і боротьби з визискувачами робітничої класи.

Молоді літа його проминули в гору. Як протей робітник-токарь, працюючи над собою, освідомив ся до тої степені, що його шевеня читавть нині міліони народа. Крім сего був він великим парламентарієм. Його промов слухали всі з великим одушевленєм. З Беблем числились не тільки німецькі капіталісти, але й самий цїсар Німеччини. Його слова науки соціалізму лишились на віки між міліонами пролетаріяту. Він зорганізував міліони борців за соціалізм. І нині шанують велике імя Бебля не лише робітники, але й „поступова демократія“ цілого світа.

В хлопячих літах Бебель в голоді лягав спати; на четвертїм році життя стратив вітця, а матір вийшла замїж за кримінального дозорця, але і сей помер по двоох роках. На 13 році стратив Бебель і матір.

Бебель, укїнчивши народну школу, хотів даліше учитись, але до сего не стало йому фондів. Полишивши школу, пішов до праці на поле, а відтак вступив на науку до токаря. Ся наука дійсно була для него визисницею, бо майстер не позволяв йому в неділю нігде ходити лиш до церкви. В будних днях о якімсь відпочинку не було мови. Книжки читав ночами. Коли підріс вже, став управителем варштату.

В р. 1858 т. Бебель як токарьський челядник вибрав ся в подорож шукати ліпшої праці. Так звїдав він цілу Німеччину і Швайцарію. Дперва в 1861 р. лишив ся на довше в Ліпску, де як челядник вступив до заводового товариства і туг власне зачинаєє його перша політична праця. Товариство се, яке заложили ліберали і демократи, він розвинув на ширшу скалю і перевів в соціалістичну партію.

Від смерти Енгельса і Лібкнехта, тов. Бебель став найголовнішим репрезентантом міжнародного пролетаріяту. Історія життя і боротьби німецького пролетаріяту, є тісно звязана з його життям і працею.

В 1867. виврано його перший раз послом до німецького парламенту. Він був тільки оданоким соціал-демократичним послом. В парламенті критикував тодішнє правительство в страшній спосіб. При слїдуючих виборах повернув вже до парламенту з більшим числом своїх товаришів соціал-демократів. Завзята боротьба, яку провадив з ворогами працюючого люду, наразила його і товаришів на переслїдуваня, кари і арешти.

Коли в 1870 вибухла французько-пруська війна, Бебель і Лібкнехт сейчас виступили проти дякого звїрства проливу крові. І хоть за се буржуазні шмати обкидали обох товаришів болотом, то робітництво Німеччини виявило їм свою симпатію, вступаючи в ряди соціал-демократії. Під кінець 1870 р. Бебель і Лібкнехт дістають ся на чотири місяці до слїдчої вязниці. Коли відбулась розправа в 1872 р. Бебель і Лібкнехт зістали засуджені на 2 роки вязниці. Проти сего повстав великий протест робітництва не лише в Німеччині, але і поза границями.

Через 2 роки у вязниці Бебель не стратив марно часу, написав багато книжок для робітництва, та уложив про